

Asia: VN/17575/2021

Luonnos hallituksen esityksestä SORA-säännösten muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne muutosehdotuksista alla olevaan tekstikenttään

Lapin ammattikorkeakoulu kannattaa SORA-säännösten muuttamista hallituksen esitysluonnoksessa todetulla tavalla.

Esitysluonnos parantaisi turvallisuutta sekä hakijoiden ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja tukea. Luonnoksessa todetut muutokset olisivat myönteisiä myös ammattikorkeakoulun kannalta. SORA-menettelyä, SORA-säännösten soveltamisalaa, tietojenantovelvoitteita, tiedonsaantioikeuksia, opiskeluoikeuden muutoksia sekä huumausainetestausta koskevien säännösten tarkentaminen on kannatettavaa esitetyillä tavoilla. Ammattikorkeakoulun kannalta SORA-menettelyä keventäisi muun muassa muutos, jossa päätöksen opiskeluoikeuden pidättämisestä tekisi rehtori korkeakoulun hallituksen sijasta. Luonnoksessa todetulla tavalla SORA-asioiden muutoksenhakumenettely olisi perusteltua saattaa vastaamaan hallintoasioiden muutoksenhaun yleissääntelyä.

Opiskelijalle annettava ohjaus ja tuki ovat ehdottoman tärkeitä ja kannatettavia asioita. Selkeyden vuoksi olisi myös tarkoituksenmukaista säätää siitä, kuinka kauan opiskeluoikeuden peruuttamisen jälkeen opiskelijalle annetaan esitysluonnoksessa todettua ohjausta.

Hallituksen esitysluonnos selkiyttäisi SORA-asioiden käsittelyä merkittävästi. Tämän lisäksi on kuitenkin kiinnitettävä huomiota valtakunnalliseen oppilaitosten ja niiden henkilökunnan ohjaukseen ja koulutukseen. SORA-menettelyt ovat olleet varsin harvinaisia ja menettelyiden läpivienti edellyttää paljon perehtymistä asian. Erilaisiin tilanteisiin liittyvä koulutus ja ohjaus on tärkeää hakijoiden, opiskelijoiden, opettajien, työelämän ja muiden mahdollisten toimijoiden näkökulmasta. Valtakunnallisesti yhdenmukaiset menettelytavat ovat keskeisiä myös hakijoiden ja opiskelijoiden oikeusturvan kannalta. Lisäksi ohjeistus on tarpeen moniin käytäntöihin liittyviin kysymyksiin, kuten tietojen käsittelyyn ja säilytyspaikkoihin. Korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten vahva yhteistyö ja osaamisen jakaminen SORA-käytännöistä on kaikkien osapuolten etu.

SORA-säännösten muuttamisen taustaan ja valmisteluun liittyy opetus- ja kulttuuriministeriön asettama hanke, jossa on selvitetty SORA-lainsäädännön soveltamisen ongelmia ja uudistamisen tarpeita. Hankkeen loppuraportissa on käyty läpi keskeisimmät asiaan liittyvät havainnot ja kehittämiskohteet. Loppuraportissa esitetyt näkemykset ovat kannatettavia.

Tällä hetkellä SORA-menettely koetaan raskaaksi ja siihen päädytään harvoin. Jokainen SORA-tapaus on erilainen ja vaatii huolellista perehtymistä. Erilaisista taustoista ja kulttuureista tulevien hakijoiden ja opiskelijoiden kohdalla tilanteet voivat olla muita haastavampia esimerkiksi kieli- ja kulttuurierojen vuoksi. Myös kansainvälisten koulutusten hakumenettelyt ovat kirjavia ja vaativat selkiyttämistä.

SORA-säännöksiä sovelletaan ammattikorkeakouluissa lähtökohtaisesti tutkintoon johtavaan koulutukseen. Säännöksiä ei sovelleta SORA-tutkintojen osiin, joita voi hakeutua suorittamaan avoimena korkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina. Jatkossa voisi olla tarpeen harkita, että tulisiko SORA-säännöksiä soveltamisalaa laajentaa myös näihin opintoihin. Avoimen ammattikorkeakoulun ja erillishaun kautta opintoihin hakeutuvien opiskelijoiden määrä kasvaa koko ajan. Myös erilaajuisia tutkinnon osia suorittavien opiskelijoiden osuus kasvaa ja opintoja voidaan kerätä eri ammattikorkeakouluista. Opiskelija voi suorittaa opintoja laajasti useiden vuosien aikana ennen hakeutumista tutkintoon johtavaan koulutukseen. Opiskelijan kannalta olisi edullista, että hänellä olisi tieto mahdollisesta soveltumattomuudestaan jo hyvissä ajoin.

SORA-menettelyyn liittyvien terveyden ja toimintakyvyn arviointien keskittäminen opiskeluterveydenhuollon tehtäväksi olisi tärkeää opiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi. Arvioijalla tulisi myös olla tuntemus koulutusaloista ja niiden vaatimuksista. Arvioijan lausuntojen tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä, jotta niiden perusteella voidaan tehdä tarkoituksenmukaiset päätökset jouhevasti ja viivyttämättä.

Tiedonkeruu SORA-säännösten toimivuudesta ja menettelyiden määristä on tarpeellista määrääjain toistuvana. Esimerkiksi koulutusten hakumenettelyt ja järjestäminen muuttuvat koko ajan ja niiden vaikutusten seuranta myös SORA-prosessin osalta on tärkeää.

Voitte arvioida muutosehdotusten vaikutuksia alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esitysluonnos parantaisi turvallisuutta sekä hakijoiden ja opiskelijoiden oikeusturvaa ja tukea. Se myös lisäisi ammattikorkeakoulun mahdollisuutta reagoida turvallisuusuhkiin sekä selkiyttäisi ja joiltakin osin keventäisi SORA-asioiden käsittelyä.

Gyldén Hannu
Lapin ammattikorkeakoulu